

Státní rostlinolékařská správa

Sídlo organizace: Těšnov 17, 117 05 Praha 1
Korespondenční adresa: Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6

Tábor 29.10.2013
čj. SRS 058466/2013

Oblastní odbor SRS
Purkyňova 2533
390 02, Tábor

Zpráva č. 19 oblastního odboru TÁBOR o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 23.9.–27.10.2013

1. Počasí

Koncem září bylo převážně polojasno, téměř beze srážek, ranní teploty se pohybovaly mezi 7 až 12 °C. Během noci z 27. na 28. září došlo k prudkému ochlazení a ranní teplota klesla k bodu mrazu. Tyto teploty (0 až – 3 °C) pokračovaly i v dalším týdnu a došlo k pomrznutí porostů na zahrádkách (rajčata, papriky aj.), kukuřice na polích. Ve 43. týdnu vlivem přílivu velmi teplého vzduchu došlo k výraznému oteplení, kdy ranní teploty vystupovaly až k 13 – 15 °C a odpolední až k "letním" hodnotám 20 – 22 °C (na mnoha padaly teplotní rekordy). Celkový úhrn srážek za celé období cca 50mm.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Ve sledovaném období pokračovalo setí ozimých obilovin, aplikace herbicidů v ozimých obilovinách, ošetření porosty řepky morforegulátory, některé podniky přistupují už ke 2. zkracování rostlin. Sadbové brambory jsou již sklizeny a dokončuje se také sklizeň konzumních brambor. Hlavním problémem letošního roku je nižší výnos brambor způsobený nevyrovnanými povětrnostními podmínkami během vegetace. Sklizeň kukuřice ještě probíhá, také její výnosy jsou cca o třetinu nižší než v loňském roce ze stejných příčin jako u brambor. Proběhly poslední seče travnatých ploch. Vzhledem k teplému počasí hrozí riziko napadení ozimých obilovin virózy. Lokálně pozorováno rozrytí ozimých plodin a luk divokými prasaty.

OBILNINY

PŠENICE OZIMÁ (RF 11-21 BBCH)

Setí pšenice ozimé bylo přerušeno deštivým počasím a mohlo být dokončeno až po agrotechnickém termínu. Porosty pšenice jsou od fáze prvního listu, první list ještě nerozvinutý do fáze první viditelné odnože, počátek odnožování.

Silný výskyt dospělců **kříška polního (*Psammotettix alienus*)** zaznamenán v okrese Jindřichův Hradec (Řípec, 23.10), střední výskyt v okrese Tábor (Soběslav, 27.9.), slabé výskyty pozorovány v okresech Písek (Albrechtice, 24.10.), Prachovice (Prachovice, 25.10.),

Tábor (Bechyňská Smoleč, 23.10., Soběslav, 3.10.), Pelhřimov (Buřenice, 8.10.) a Třebíč (Březník, 8.10.), Strakonice (Číčenice, 24.10.).

Pozorování dospělců na podzim (na vzešlých výdrolech obilnin, orientačně v září a na vzešlých ozimech vysetých v blízkosti loňských ozimů, orientačně fáze 12-29 BBCH, v první či druhé polovině října – dle počasí, do prvního mrazu). Pozoruje se pokud možno za slunného bezvětrného počasí, nejlépe v pozdním odpolední před západem slunce především na řidších prosvětlených místech porostů. U ozimů se preferují širší okraje ze strany, kde byly ozimy v předchozím roce. Kontroluje se množství dospělců kříška polního na 100 smyků. Kritické číslo je 3-7 dospělců na 100 smyků.

Střední výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** pozorován v okrese Třebíč (Březník, 8.10.), slabé výskyty pozorovány v okresech Tábor (Bechyňská Smoleč, 23.10., Chlebov, 27.10., Kladruhy, 15.10.), Jindřichův Hradec (Řípec, 23.10.), Pelhřimov (Buřenice, 8.10.) a Třebíč (Ocmanice, 15.10.).

Pozorování hrabošů se provádí v porostech ozimů o výměře větší než 5 ha na počátku a na konci vegetace.

Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem 4 x 250 m² = 1000 m²) a vynásobením 10x.

Ošetření na podzim se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se zjistí více než 200 užívaných východů z nor na 1 ha.

V okrese Písek (Lučkovice, 23.10.) bylo zjištěno poškození porostu **prasetem divokým (*Sus scrofa*)**.

JEČMEN OZIMÝ (RF 12-23 BBCH)

Setí ječmene ozimého bylo přerušeno deštivým počasím a mohlo být dokončeno až po agrotechnickém termínu, proto jsou některé porosty v růstové fázi třetí odnože a jiné ve fázi druhého listu.

První slabý výskyt **padlí travního (*Blumeria graminis* sp. *hordei*)** byl zaznamenán v okrese Tábor (Sudoměřice u Bechyně, 25.10.).

První slabý výskyt **spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*)** na odnožích pozorován v okrese Třebíč (Velký Dešov, 25.9., Dolní Vilémovice, 2.10., Trnava u Třebíče, 3.10.).

První výskyt dospělců **kříška polního (*Psamotettix alienus*)** ve slabé intenzitě byl zaznamenán v okrese Jindřichův Hradec (Pleše, 7.10.), Písek (Strážovice u Mirotic, 23.10.), Prachovice (Prachovice, 25.10.). Silný výskyt byl zjištěn v okrese Jindřichův Hradec (Řípec, 23.10.).

Pozorování viz pšenice ozimá.

Střední výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** v ječmeni ozimém byl zjištěn v okresech Třebíč (Dolní Vilémovice, 2.10.), slabé výskyty v okrese Jindřichův Hradec (Pleše, 7.10., Řípec, 23.10.), Písek (Strážovice u Mirotic, 23.10.).

Pozorování viz pšenice ozimá.

V okrese Písek (Strážovice u Mirotic, 23.10.) bylo zjištěno poškození porostu **prasetem divokým (*Sus scrofa*)**.

KUKUŘICE (RF 89-99 BBCH)

Porosty kukuřic jsou ve fázi plné zralosti až po fázi sklizené zrna.

První slabý výskyt bílorůžové hniloby obilek kukuřice (*Giberella spp.*) byl pozorován v okrese Tábor (Hodětín, 25.9.) a Jindřichův Hradec (Pleše, 3.10.).

Slabý výskyt obecné snětivosti kukuřice (*Ustilago maydis*) na latách kukuřice byl zaznamenán v okrese Třebíč (Velký Dešov, 25.9.), Tábor (Hodětín, 25.9.).

Preventivní ochrana spočívá v kvalitní orbě po sklizni, střídání plodin, vyrovnané výživě, přiměřené hustotě porostu, omezení mechanického poškození rostlin a chemické ochraně proti bzunce ječně (infekce do zraněných míst). Vzhledem k biologii patogenu nelze využít moření osiva. Není registrován žádný fungicid.

Střední výskyt dospělců bázlivce kukuřičného (*Diabrotica virgifera*) ve feromonových lapačích byl zachycen v nárazníkové zóně v okrese Tábor (Pořín, 25.9.), slabý výskyt v okrese Pelhřimov (Starý Pelhřimov, 27.9.), Český Krumlov (Velešín, 3.10., Netřebice, 26.9.), Písek (Sepekov, 27.9., Dmýšnice, 25.9., Mirovice, 25.9.), Tábor (Soběslav, 27.9., Hodětín 25.9., Měšice u Tábora, 25.9.). Slabé výskyty v nárazníkové zóně byly pozorovány v okrese Třebíč (Rapotice, 25.9.) a Jihlava (Sedlatice, 27.9.).

Pozorování se provádí v porostech všech typů kukuřic v oblasti kontinuálního šíření, přednostně na pozemcích osetých kukuřicí i v předchozím roce nebo s výskytem plevelných rostlin – výdrolu kukuřice v následné plodině v předchozím roce, nebo na pozemcích se zkráceným osevním postupem. Monitoring výskytu dospělců na lepových deskách se provádí minimálně jednou týdně v období od 24. června do poloviny října.

Chemická ochrana proti larvám se doporučuje při hodnotě 35 a více dospělců v průměru na jeden lapák za 14 dnů v předchozím roce. Aplikují se insekticidní mořidla nebo půdní insekticidy při setí nebo v době líhnutí larev.

Doporučený termín prvního ošetření proti dospělcům v oblasti kontinuálního šíření na pozemcích s opakovaným pěstováním kukuřice nastává v období dvou až tří týdnů po zjištění prvního jedince ve feromonových lapačích, překračujícím práh škodlivosti, který je stanoven na 35 a více dospělců v průměru na jeden lapák za 14 dnů.

Poškození rostlin housenkami zavíječe kukuřičného (*Ostrinia nubilalis*) bylo zjištěno v okrese Pelhřimov (Starý Pelhřimov, 1.10.), Třebíč (Velký Dešov, 25.9.) a Tábor (Hodětín, 25.9.).

Preventivní metodou ochrany je dodržování osevního postupu (nepěstovat kukuřici po kukuřici) a hluboká orba.

Účinnost chemické a biologické ochrany je závislá na přesné signalizaci výskytu dospělců v porostu kukuřice. Výsledky monitoringu letové aktivity pomocí světelných lapáků jsou pravidelně aktualizovány na webových stránkách srs: <http://eagri.cz/public/web/srs/portal/skodlive-organismy/nalety-skudcu-do-svetelnych-lapacu.html>

Optimální termín chemického ošetření nastává v době, kdy se z prvních nakladených snůšek začínají líhnout housenky, tj. když ve vajíčkách prosvítá tvar housenky s tmavě pigmentovanou hlavou.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 14-19 BBCH)

Brzy seté porosty řepky měly dobré vláhové i klimatické podmínky pro vzcházení a růst. Nacházejí se v růstových fázích od 4. do 6. až 9. pravého listu.

První slabé výskyty **fomového černání stonku (*Leptosphaeria maculans*)** byly pozorovány v okrese Jindřichův Hradec (Řípec, 7.10.), Tábor (Želeč u Tábora, 7.10.), Strakonice (Střela, 9.10.).

Pozorování fomového černání stonku řepky se provádí při průchodu porostem v RF 15-26 na listech dvaceti rostlin (na deseti místech vždy na 2 za sebou rostoucích rostlinách). Z každé rostliny se hodnotí 2 listy, přednostně se vybírají listy s příznaky napadení. Práh škodlivosti je 5-25 % listů.

Preventivní ochrana spočívá v nákupu zdravého osiva, minimálně 3letý osevní postup. Ochranu vzcházejících rostlin zajišťí moření osiva. Fungicidní postřik je možné provést ve dvou termínech. Optimálním je podzimní ošetření ve fázi 14-18 BBCH (4. až 6. pravý list). Časně jarní ošetření může snížit celkové napadení a zpomalit průběh infekce, ale nezničí již infekce, které vznikly na podzim.

První výskyt **mšice zelné (*Brevicoryne brassicae*)** se střední intenzitou byl pozorován v okrese Tábor (Dub u Ratibořských Hor, 22.10.), slabé výskyty pozorovány v okrese Jindřichův Hradec (Řípec, 23.10.), Tábor (Želeč u Tábora, 23.10.).

V období od 15.10. do 31.10. se při průchodu porostem na padesáti rostlinách sleduje počet napadených rostlin mšicí zelnou.

Chemická ochrana se provádí na jaře do 10 dnů po odkvětu.

Poškození kořenů larvami **květlíky zelné (*Delia radicum*)** bylo zjištěno v okrese Třebíč (Březník, 23.10.).

Agrotechnické metody ochrany: mírné zvýšení výsevu eliminuje poškozené rostliny. Hustěji seté porosty mají menší průměr kořenového krčku, který pak není tak atraktivní pro samičky ke kladení vajíček. Chemická ochrana se nepoužívá.

Dřepčík olejový (*Psylliodes chrysocephalus*) byl v Mörickeho miskách zachycován po celé sledované období ve slabých intenzitách v těchto okresech: Tábor (Dolní Hořice, 23.9., Březnice u Bechyně, 23.9., Želeč u Tábora, 24.9.), Pelhřimov (Plehmimov, 24.9.), Třebíč (Březník, 24.9., Kralice nad oslavou, 27.9., Dalešice, 1.10., Dolní Vilémovice, 2.10., Slavětice, 2.10., Pouchov, 10.10., Koněšín, 14.10., Pyšel, 25.10.), Jindřichův Hradec (Řípec, 24.9.), Písek (Jarotice, 23.10.).

První výskyt larev v minách na listech a v řapících listů byl zjištěn v okrese Jindřichův Hradec (Řípec, 7.10.), Tábor (Želeč u Tábora, 7.10., Horusice, 10.10.).

Chemická ochrana se provádí mořením osiva a aplikací insekticidů proti dospělcům. Ošetření se na podzim doporučuje při 1 – 3 broucích na 1 m řádku nebo při 100 a více broucích ve 3 Mörickeho miskách za den.

První slabý výskyt housenice **pílatky řepkové (*Athalia rosae*)** byl pozorován v okrese Třebíč (Březník, 23.10.).

Výskyt housenic na padesáti rostlinách při průchodu porostem se pozoruje v růstové fázi po vytvoření listové růžice.

Nepřímá ochrana: likvidace brukvovitých plevelů a posklizňových zbytků. Kritické číslo je 1 a více housenic průměrně na jednu rostlinu. Obvykle stačí ošetření v ohniscích výskytu od vzejití do konce října.

V okrese Tábor bylo pozorováno poškození porostů okusem slimáčku **slimáček síťkovaný (*Deroceras reticulatum*)**, **slimáček polní (*Deroceras agreste*)** v době vzcházení řepky, na pozemku vznikla místa bez porostu cca 9% plochy pozemku. Mezery dosety řepkou 15.9.2013. Nová řepka již vzchází (Horusice, 10.10.). Celkově zde bylo doseto 12 ha novou řepkou. Další poškození bylo zjištěno v okrese Tábor (Želeč, 10.10.).

K opatřením, která redukuje výskyty slimáků a plzáků patří likvidace posklizňových zbytků, výdrolu a plevelů. Redukce zpracování a hrudovitost půdy podporují vzrůst populace, protože vytvářejí vhodné úkryty a podmínky pro kladení vajíček. Způsob chemické ochrany se volí podle zjištěné hustoty napadení na okrajové, pásové a celoplošné. Po zjištění výskytu je vhodné aplikovat moluskocid do řádků při seti nebo 2-3 dny před vzejitím. Hraniční teploty pro použití přípravku jsou 9-16 °C. Zjišťuje se počet jedinců na jednu past a den (past 50 × 50 cm). Práh škodlivosti představují 3 jedinci na 1 past a 1 den.

Slabý výskyt hraboše polního (*Microtus arvalis*) zaznamenán v okrese Pelhřimov (Pelhřimov, 24.9.), Třebíč (Kralice nad Oslavou, 27.9., Mohelno, 27.9., Dalešice, 1.10., Slavětice, 2.10., Pocoucov, 10.10., Ocmanice, 15.10., Valdíkov, 16.10., Střížov u Třebíče, 18.10., Březník, 7.10., Pyšel, 25.10.), Strakonice (Střela, 9.10.), Jindřichův Hradec (Pleše, 15.10., Řípec, 7.10.), Tábor (Přebořov u Soběslavi, 17.10., Horusice, 21.10., Dub u Ratibořských Hor, 22.10., Želeč u Tábora, 7.10.), Písek (Jarotice, 23.10.).

Pozorování a ochrana viz pšenice ozimá.

V okrese Písek (Jarotice, 23.10.) bylo zjištěno poškození porostu prasetem divokým (*Sus scrofa*).

Poškození porostu srncem obecným (*Capreolus capreolus*) bylo pozorováno v okrese Tábor (Želeč u Tábora, 7.10.).

OKOPANINY **BRAMBORY (RF 99 BBCH)**

Sadbové brambory jsou již sklizeny a dokončuje se také sklizeň konzumních brambor. Hlavním problémem letošního roku je nižší výnos brambor způsobený nevyrovnanými povětrnostními podmínkami během vegetace.

Slabý výskyt plísně bramboru (*Phytophthora infestans*) na hlízách byl pozorován v okrese Pelhřimov (Lipice, 22.10.).

Kontrola napadení hlíz se provádí 21 dní po sklizni na 100 hlízách.

Preventivním opatřením je ukončení vegetace zničením natě chemicky - desikací, případně mechanicky – rozbitím. Tímto zásahem se odstraňuje zdroj infekce pro hlízy.

V okrese Pelhřimov (Buřenice, 14.10.) byl na hlízách zaznamenán slabý výskyt aktinobakteriální obecné strupovitosti bramboru (*Streptomyces scabiei*).

Kontrola napadení hlíz se provádí v době sklizně na 100 hlízách.

Ochrana spočívá ve výběru vhodné odrůdy a optimální agrotechnice.

V okrese Pelhřimov (Želiv, 25.9., Buřenice 14.10.) byl na hlízách zjištěn slabý výskyt vločkovitosti hlíz bramboru (*Thanatephorus cucumeris*).

Kontrola napadení hlíz se provádí v době sklizně na 100 hlízách.

Chemická ochrana: moření sadbových hlíz.

PÍCNINY **JETEL LUČNÍ**

Slabý výskyt obecné skvnitosti jetele (*Pseudopeziza trifolii*) pozorován v okrese Strakonice (Číčenice, 24.10.).

Ochrana spočívá v dodržování zásad správné agrotechnické praxe včetně úklidu posklizňových zbytků, na kterých houba přežívá do dalšího orku. Při silném napadení se provede fytosanitární seč, kterou jsou z porostu odstraněny zdroje infekce. Fungicidní ochrana se neprovádí.

Střední výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** sledován v okrese Tábor (Želeč u Tábora, 7.10.), slabé výskyty pozorovány v okrese Jindřichův Hradec (Samosoly, 23.10., Kardašova Řečice, 23.10., Studnice u Lodhérova, 24.10.), Třebíč (Hrotovice, 23.10.), Strakonice (Strunkovice nad Blanicí, 14.10., Kloub, 9.10.).

Pozorování **hrabošů** se provádí u víceletých píceňin v porostech o výměře větší než 5 ha na počátku a na konci vegetace a po druhé seči jetelovin.

Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem 4 x 250 m² = 1000 m²) a vynásobením 10 krát.

Chemické ošetření porostu se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se zjistí více než 200 a více užívaných nor na 1 ha.

VOJTĚŠKA SETÁ

Obecná skvrnitost vojtěšky (*Pseudopeziza medicaginis*) byla pozorována na porostu v okrese Třebíč (Kralice nad Oslavou, 8.10., Pocoucov, 10.10.).

Ochrana spočívá v dodržování zásad správné agrotechnické praxe včetně úklidu posklizňových zbytků, na kterých houba přežívá do dalšího orku. Při silném napadení se provede fytosanitární seč, kterou jsou z porostu odstraněny zdroje infekce. Fungicidní ochrana se neprovádí.

Slabý výskyt dospělců **kyjaty hrachové (*Acyrtosiphon pisum*)** pozorován v okrese Třebíč (Kralice nad Oslavou, 8.10.).

Výskyt **klikoroha vojtěškového (*Hypera postica*)** pozorován v okrese Třebíč (Kralice nad Oslavou, 1.10.).

Poškození porostu žírem **listopasů spp. (*Sitona* spp.)** bylo pozorováno v okrese Třebíč (Pocoucov, 10.10.).

Slabý výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** byl pozorován v okrese Třebíč (Kralice nad Oslavou, 23.10.).

Pozorování a ochrana viz jetel luční.

PASTVINY, LOUKY, TTP

TTP

Slabý výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** sledován v okrese Jindřichův Hradec (Záhoří, 1.10.), Pelhřimov (Starý Pelhřimov, 1.10.), Tábor (Blatec u Hodětína, 1.10., Rybova Lhota, 7.10.), Třebíč (Budíkovice, 3.10., Třnava u Třebíče, 10.10., Smrk na Moravě, 16.10., Pyšel, 25.10.), Strakonice (Skočice, 9.10., Hvoždany u Vodňan, 15.10.), České Budějovice (Dívčice, 20.10.), Písek (Albrechtice, 24.10.).

Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem 4 x 250 m² = 1000 m²) a vynásobením 10 krát.

Chemické ošetření porostu se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se zjistí více než 200 až 600 užívaných nor na 1 ha

Za oblastní odbor Tábor zpracovali: Ing. Pavla Fialová a Lukáš Čech